

A nagy kép

Lekció: Róm. 1.16-32

Textus: 1Móz. 2.18-25

2011. okt. 9.

Gazdagrét

Nemek harca, nemek harmóniája

Még csak az első napot írták, de már érezte. Gyönyörű volt a kert, színes, ragyogó, élettel teli. Fák, gyümölcsök, virágok, illatok – csodálattal telve nézte őket, elbűvölve szívta be az illatukat. Isten közel volt hozzá, ott volt mellette, beszélgetett vele. De mégis érzett valamit különöset. Valami hiányzott, valami nem volt teljes és egész. Nem tudta, hogy mire vágyik még, nem volt rá szava, kifejezése, nem tudta elgondolni, nem élt benne egy kép arról, ami vagy aki hozzá segítheti a teljességhez. Azután Isten megszólalt, és néven nevezte amit érzett: „*Nem jó az embernek egyedül lenni, alkotok hozzáillő segítőtársat...*” Egyedül... Hozzám illő segítő... Kóstolgatta a szavakat, hiszen minden új volt még neki. De az Úr annyira valóságos, közeli, szerető, hogy tudta, ami tőle jön, az csak jó lehet.

Hosszú volt az első napja, lassan teltek az órák. Az Úr lázas munkába kezdett, állatokat és madarakat formált, és mind odavezette őket hozzá. Öröme telt benne, ahogy rájuk nézett, megismerte őket, lényüket, és nevet adott nekik. Telve voltak élettel, színekkel, örömmel, ahogy ott bögték előtte, repkedtek a feje felett, vagy éppen csendben bámulták a világot. Reménykedve várta, mikor is bukkan fel a hozzáillő segítőtárs, de egyelőre csak jöttek egymás után hosszú sorokban az Úr teremtményei. Kíváncsian várt arra, hogy milyen lesz a társa; az Úr kreativitása nem ismert határt. Volt ott egészen kicsi, akkora, mint az ökle, valamint hatalmas állat. Volt furcsán hosszú nyakú, vagy olyan, amelyiknek az orra nyúlt meg valószínűtlenül. Pettyes, csíkos, foltos és egyszínű; lassan cammogó és széleseben száguldó. Bár örömet talált abban, hogy mindegyiket megismeri és elnevezi, a nap végére elfáradt. És újra rátört az a furcsa érzés. De társat nem talált.

Majd arra ébredt, hogy furcsa álomból ébred. Mintha érzett volna valami kellemetlent az oldalánál. De nem volt ideje ezen gondolkodni, hiszen hallotta az Úr lépteit. Ismerős léptek, amelyek örömmel és szeretettel töltötték el. Felnézett és elakadt a lélegzete. Látta, amint az Úr valakit felé vezet. Szavakkal leírhatatlan volt. Olyan volt mint ő, és mégis más. Ilyen gyönyörűséggel eddig nem találkozott. Majd megnyílt a szája, és a paradicsom zengett kitörő örömétől: „*Ez most már csontomból való csont, testemből való test. Asszonyember legyen a neve: mert férfiemberből vétetett.*” (És magához ölelte... Ez már nincs benne a Bibliában, de szerintem így történt...)

Így szűnt meg a teremtésben a „nem jó”, és lett végül minden nagyon jó. Ennek a történetnek az alapján lássuk meg, hogy 1. Mi a férfi és nő? 2. Miért teremt Isten férfit és nőt? 3. Hogyan léphetünk ki a nemek harcából a nemek harmóniájába?

I. Mi a férfi és a nő?

A bibliai történet férfi és nő egymás mellé helyezésében egyszerre hangsúlyozza az egyenlőséget, és az (egymást kiegészítő) különbséget. Ezzel elhatárolja magát minden olyan ideológiától és gyakorlattól, amelyek a férfit és nőt egymás felé ill. alá rendelik – ez a tradicionális kultúrák jellemzője. Ugyanakkor a teremtéstörténet kritikus azokkal az irányzatokkal is, amelyek férfi és nő különbségét a biológiai felépítésen túl egyedül társadalmilag meghatározottnak tartják, valamint a házasság és család intézményét is opcionálisnak tekintik.

Férfi és nő egyenlőségét a legtömörebben az 1.27 adja elénk: *„Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket.”* Az ember Isten képmása – és ez megelőzi, hogy nő vagy férfi-e. Hiszen a nő és a férfi is Isten képmása. De ennél többet is mond ez a vers: férfi és nő együtt Isten képmása. Férfi és nő az egymással való kapcsolatban, a házasság szövetségében adja vissza a legteljesebben, hogy mit jelent az istenképűség. Erről később még lesz szó.

A férfi és nő együttes istenképűségéhez tartozik a megbízatás: *„Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet. Uralkodjatok...”* (1.28). Az alapvető emberi feladat, a föld meghódítása és az uralkodás (a munka) nemcsak egyszerre és ugyanúgy adatik férfinak és nőnek, de nem is lehetséges egymás nélkül. Elég magától értetődő, hogy élet nincs nő és férfi együttműködése nélkül; inentől kezdve pedig a legalapvetőbb megbízatásban, az élet továbbadásában teljesen egyenlők. Egészen más megközelítéssel, de ugyanezt erősíti meg a második tábla elbeszélése is. A „csontomból való csont, testemből való test” arra mutat, hogy a nő a férfihoz hasonló, belőle való, vele azonos. Egyenlő a férfival, aki héberül 'ÍŠ', és aki a nőt 'ÍSSÁ'-nak nevezi. Nyilvánvaló, nem ez volt az szentíró szándéka, mégis találó az angol bibliamagyarázó, Matthew Henry megjegyzése: *„A teremtő azért nem a férfi fejéből formálta a nőt, hogy ne uralkodhasson a férfin, de nem is a lábából, hogy ez se tiporhassa el a nőt, hanem az oldalbordájából, hogy egyenlő legyen vele, karja védje őt, s a szíve melengesse.”* (Blocher, 100) És azt is figyeljük meg, hogy a férfi nem „ura” a feleségének; a szentíró nem használja azt a héber kifejezést, ami a tulajdonnal függ össze, és máshol megtalálható a Bibliában (pl. 1Móz. 20.3 – amint a magyar nyelvben is; vö. Goldingay, Old Testament Theology 107). Először is, tehát, a teremtéstörténet alapvető egyenlőséget hirdet a nő és a férfi között – és már itt érdemes egy pillanatra megállnod, és reflektálnod ennek fényében tapasztalataidra, meggyőződésedre, a másik nemhez ill. önmagadhoz való viszonyodra.

Ugyanakkor a Biblia elénk tárja a különbséget is. A héber „hozáilló” kifejezést úgy is fordíthatnánk: „mint az ellentéte”. A nő és a férfi egymást kiegészítik – éppen különbségüknél fogva. És ez nem pusztán biológiai értelemben igaz, hiszen női vagy férfi mivoltunk bőven túl megy azon, hogy milyen a testi felépítésünk. Talán fogalmazhatunk úgy, hogy utolsó porcikánkig férfiak ill. nők vagyunk, és ebben benne van egész lényünk, nem pusztán testünk. Az egymást kiegészítő különbséget szépen fogalmazza meg Augustinus a nő megformálására utalva: *„szerinte a férfi szilárdságot jelent a nő számára (a férfiből való a csont), a*

nő pedig meglágyítja a férfit (Isten hússal tölti meg a kivett borda helyét.” (Blocher, 100). Mindezek a képek arra az alapvető igazságra mutatnak, hogy a férfi nem teljes a nő nélkül, és a nőnek is szüksége van arra, hogy teljessé tegye a férfi. E különbözőségből pedig nem a nemek harca kellene hogy szülessen, hanem éppen az ellenkezője: mély és alapvető harmónia.

II. Miért teremt Isten férfit és nőt?

Ahhoz, hogy jobban megértsük férfi és nő helyét, és magunk is közelebb kerüljünk az isteni rendhez, és ezzel alapvető küldetésünkhöz, valamint önmagunk mélyebb rétegeihez, nem elégedhetünk meg azzal, hogy leírjuk a nemiséget, férfi és nő egyenlőségét és különbségét. Mélyebbre kell hatolnunk azáltal, hogy feltesszük a kérdést: mi áll a mögött, hogy Isten férfivé és nővé teremtett minket? Mi ennek teológiai jelentősége?

„*Nem jó az embernek egyedül...*” – mondja Isten. Rendben, de miért az ellentétét adja mellé, miért nem egy ugyanolyan társat? Persze most azt mondod, hogy sokkal izgalmasabb az, aki más, de ezt azért mondod, mert így lettél alkotva, ez van beléd kódolva, és ez a normális. Henri Blocher a kérdésre adott válasza figyelemreméltó.

Blocher azt veszi kiindulópontnak, hogy az istenképűségünk magában foglalja, hogy az ember Istennel közösségre teremtett lény. Istent kell képviselnie a világban, és ezt csak akkor tudja maradéktalanul megélni, ha kapcsolatban van az Úrral, aki a saját képére alkotta. Blocher így folytatja: „*Ha az a hivatása, hogy Istenével legyen, akkor helyénvaló, hogy az együtt-élés már földi létére is jellemző legyen, különben Hozzá fűződő kapcsolata úgy jelennék meg, mint a természetére kívülről ráerőltetett dolog...*” (97). Az embernek kell a másik. A Másik, Isten, és a másik ember. Nem lehet önmaga. Az egész teremtéstörténet ezt hangsúlyozza: hiába a kert gyönyörűsége, az alkotás lehetősége, a világ szépsége, az ember nem lehet önmaga. Isten nélkül, szeretetközösség nélkül teljesen elveszett. És ezért Isten úgy alkotja, hogy szüksége legyen a másikra. Egy másik emberre, valakire, akire ránéz, akivel szintén meg kell élnie, hogy kapcsolatra teremtett lény. Miért ne lehetne ez a másik ugyanolyan, mint ő? És itt eljutunk a nemi identitás mélyebb diemnziojához. A válasz: „*a nemiség ugyan nem szükséges az együtt-éléshez, viszont nélkülözhetetlenné teszi. ... Isten rendjében a két nem jelenléte teljes közelséget, összetartozást kényszerít ki; mindenki – akár férfi, akár nő – kénytelen leszámolni azzal az önámítással, hogy egyedül van: felépítése közös életre jelöli ki.*” (97-98) Lehetséges ez: beléd van írva, hogy szükséged van egy tőled különbözőre, valakire, aki más – ha férfi vagy, nőre, ha nő, férfire, - hogy teljes légy? És lehetséges, hogy ez mindig arra fog mutatni, hogy mint emberek, szükségünk van valaki MÁSra, aki tőlünk és minden teremtménytől különböző: Istenre, aki által lettünk? És nézzétek tovább a párhuzamot: amikor Pál arról beszél, hogy az ember eltéveszti, hogy Istent dicsőítse Istenként, és a valaki MÁS helyett a hozzá hasonlót, a teremtményt fogja imádni, azaz bálványimádó lesz, oda érkezik, hogy a férfi is és a nő is eltéveszti, hogy a másikra, a tőle különbözőre van a szüksége – és kiszolgáltatik

homoszexuális hajlamoknak (és tegyük hozzá: minden egyéb bűnnek, amelyek semmivel sem jobbak...).

Az Istennel való életünk és a párunkkal való életünk között éppen azáltal, hogy Isten a saját képére teremtett minket, nagyon mély kapcsolat van. Mindkettő ugyanazt erősíti meg: nem jó az embernek egyedül. Sem vertikális, sem horizontális értelemben. És ez adja a házassági szövetség, egy férfi és egy nő egész életre szóló, nyilvános és törvényes elkötelezettségének az értékét, a szentségét. El tudod képzelni, hogy Ádám magához öleli azt, aki vele egyenlő és tőle különböző, hogy azután majd elfelejtse, és amikor megint rájön a hiányérzet, újra megkeresi: hol vagy Éva, látod, milyen egyedül vagyok már megint...? El tudod képzelni, hogy Éva, akit Isten odavezetett Ádámhoz, azt mondja az Úrnak: hát, jobbat is kitalálhattál volna...? Nem, hanem „*a férfi elhagyja apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté.*” Ezért áll olyan védelem alatt a Bibliában a házasság, hiszen istenképűségünk – embervoltunk – nagy titkát itt éljük meg. És ezért támadja a Sátán férfi és nő kapcsolatát minden szinten, hogy az eltorzult kapcsolatokon, kifordult szexualitáson keresztül megcsúfolja Isten eredeti tervét. Mert ott, ahol az Úr a legmélyebb egységet és harmóniát kívánta nekünk ajándékozni („*lesznek ketten egy testté*”), a nemek harca ütötte fel a fejét.

III. Hogyan léphetünk ki a nemek harcából a nemek harmóniájába?

A nemek harca, azaz férfi és nő egymás elleni küzdelme, értetlensége, elutasítása természetesen számos formát ölthet. Egyik oldalon találjuk a patriarchális berendezkedést, ami a férfiakat előnyben részesíti a nőkkel szemben. Ebben a helyzetben a nő definíció szerint másodrangú, arra született, hogy kiszolgálja a férfit, aki tulajdonaként tekint rá. A másik oldalon – nyilvánvalóan részben erre ellenhatásként – találjuk azt a hozzáállást, amelyben egyre erősebb és függetlenebb – mondjuk azt, hogy férfiasabb? – nők állnak szemben a lenézett és egyre bizonytalanabb férfiakkal. Az egyik oldalon összetartozás van, de alá- és felérendelő szerepek kötöttségében, a másikon a szerepek és az összetartozás meggyengül. Az elsőben mindenkinek pontos helye van, bár az igazságtalan; a másokban egyre többen elvesztik a helyüket, miközben nagy hangsúly van a jogokon és a szabadságon. Harmónia helyett a nemek harcát látjuk.

Ma inkább a függetlenedés, az elbizonytalanodás, az egymás iránt való gyanakvás korát éljük. A házasság - mint férfi és nő közösségének Istentől rendelt módja - egyre inkább csak egy letűnőben félben lévő opció sokak szemében. Miért a kizárólagosság? Hogyan lehetnék olyan önző, hogy ha a párom megkíván valaki mást, csak miattam ne legyen jó neki? – hallottátok már ezt az érvelést? Miért kellene egy ember mellett leélni az életet, amikor mindannyian megváltozunk? Ha úgylis válással végződik a házasságok több mint fele, nem lenne jobb elismerni, hogy az ember nem monogám lény, és ehhez alakítani a társadalmi elvárásokat? Egy ideig együtt vagyunk, azután intelligensen búcsút intünk egymásnak, hogy mással folytassuk. Nem ez lenne az útja, legalább részben, annak, hogy kiküszöböljük a nemek harcát? Ha teljesen nyílt és minden pillanatban szabad a párkapcsolat, akkor

nincs féltékenység, nincs megcsalás, nincs ármánykodás, nincs egymás uralása, ebből fakadó feszültség, konfliktus. És, tegyük hozzá, nincs kapcsolat, közösség, 'ÍS' és 'ÍSSÁ' – csak saját teljességüket önmagukban kereső egyének...

Isten más irányban kezd el kihozni a nemek harcából, és gyógyítani az e területen (akár a szülők által) kapott sebekből. Ehhez két, egészen személyes kérdést kell feltennünk. *El tudod-e fogadni magadat azzal a nemi identitással, amit Istentől kaptál?* A kérdés, ha engedjük, mély emlékeket és félretett érzelmeket, indulatokat érint. Van, aki szülei házasságát látva arra a következtetésre jutott, hogy nőnek vagy férfinak lenni borzalmas, és ezért szinte megtagadta magában a saját nemi identitását. Van, aki azt élte meg, hogy lányt vártak és fiú lett, vagy éppen fordítva; nem fogadták el, és mélyen ő sem fogadta el magát. Van, akit később értek olyan bántalmazások, megaláztatások, ami miatt szinte „megbánta”, hogy férfi ill. nő lett. A végtelenségig folytatnánk a sort, de erre most nincs szükség, mert a Szentlélek a legnagyobb lelkigondozó, aki felhozza azt, aminek fel kell most jönni. Ha el szeretnél indulni a nemek harmóniája felé vezető úton, akár házasság előtt állsz, akár házastárs, akár elvált vagy, az első kérdés, amit Isten a szívedre helyez: *El tudod-e fogadni magadat azzal a nemi identitással, amit Istentől kaptál?* És hogy mi lehet ennek az alapja? Egy olyan mennyei Atya, aki Krisztusban téged megerősít. Aki kész megerősíteni téged férfi vagy női mivoltodban.

A másik kérdés: *El tudod-e fogadni a másik nemet, mint aki arra rendeltetett, hogy hiányod betöltse?* Sokan vagytok, akik akár az előbb említett okok miatt nem azt éltétek meg, hogy a magatok nemiségét utasítottátok el, hanem az ellenkező nemet vetettétek meg. Akár félelem, akár megvetés, lenézés gyűlt fel bennetek, éppen azzal próbáljátok a magatok férfi vagy női mivoltát megerősíteni, hogy lenézitek, lényegében gyűlölitek a másikat. Az Atya Jézus Krisztusban titeket ezen a ponton konfrontál: tartsatok bűnbánatot és forduljatok el ettől. Ismerd fel, hogy ez az út, a nemek harcának az útja, még ha biztonságot, védelmet is ígér, valójában önmagadba zár, és magányba taszít.

Hogyan tudnánk ezt megtenni? –kérdezhetitek. Fontos hangsúlyozni, hogy nem azt mondtam, hogy erősítsd meg magadat a nemiségedben, és változtasd meg magad a másik nemhez való hozzáállásodban. Mert ez, a harcból való kilépés és a harmónia felé indulás, Krisztus erejével, szeretetével, hatalmával történik. Ezért a következő, végső és egyetlen fontos kérdés így hangzik: *Kész vagy-e megragadni és magadhoz ölelni, majd másokra kiterjeszteni azt a legmélyebb elfogadást, amellyel Isten Krisztusban téged elfogadott?* Az evangélium, hogy ez megtörtént. Teljes valódban, teljes lényedben, minden kudarccal, fájdalommal, bűnnel Isten Krisztusban téged elfogadott. Legyél százszorosan visszaeső hívő, az evangéliumról sohasem hallott kereső, megrögzött szkeptikus: az, hogy Jézus Krisztus kétezer éve elszenvedte a keresztre feszítést, azért történt, hogy megbékéltesse a világot az Atyával. Az Atya Krisztusban megbékélt velünk.

Mi lenne, ha most elfogadnád a nagy titkot: Jézus kézen fog téged, és oda állít az Atya elé. Kézen fog, odavezet az Atya jelenlétébe, és azt mondja: Atyám, itt hozom neked-t. Meghaltam érte, Atyám, helyette és érte is átéltem, hogy elfordultál tőlem, de látod, most itt van. Itt jön hozzád, hogy megpihenjen

ölelésedben, meggyógyuljon teljes elfogadásodban, megbékélhessen magával és a másik nemmel. És mi lenne, ha te most azt mondanád, jövök, Uram... ÁMEN!